



**Ladislav Babić**

### **Dilanje „opijuma za narod“**

Niz društvenih pojava širom svijeta mnogi, nesposobni ući u njihove dublje uzroke, tumače „teorijom zavjera“, tako da čim se spomene ta sintagma čovjek postaje objekt posprdnog podsmijeha. No, kako god se smijali, činjenica je da „otkad je svijeta i vijeka“ zavjere predstavljaju sastavni dio društvenih odnosa. Urote protiv Cezara, Lincolna, jugoslavenskog kralja Aleksandra, Hitlera, Pavelića, Kenedyja,..., samo neke su od nama poznatih, jer u osnovi – da bi uopće imale pretpostavki za uspjeh - moraju biti tajne prije no se provedu u djelo. Veliki interes javnosti predstavlja tzv. „[grupa Bilderberg](#)“, koju neki [optužuju](#) „da potajno vlada i upravlja svijetom preko EU, G8, WTO, Svjetskog ekonomskog foruma itd. Članovi skupine su predsjednici država, ministri, vlasnici korporacija, bankari, industrijalci, predstavnici medijskog kartela itd.“, što je dakako nedokazano, a članovi grupe se oštro distanciraju od takvih tvrdnji. Jasno, kad bi i bila riječ o zavjeri, sasvim sigurno ne bi javnost o tome bila obaviještena, ali – s druge strane – razmisli li se tko upravlja najvećim svjetskim korporacijama, nisu daleke sumnje o tome da odabrana kapitalistička elita upravlja svijetom u kojem se uspostavlja globalizirana prevlast kapitala. Jasno, planirati ubojstvo *Kenedyjevo* ili upravljati svijetom stvari su sasvim drukčijih razina, koje zahtijevaju posve različite metode djelovanja, i učešće neusporedivog broja sudionika, kao i njihovovog obrazovanja, imovinske potkoženosti i socijalnog statusa. Rekli bismo, prema tome, kako su urote globalnog tipa, kao i ona najglobalnijeg koja obuhvaća cijelo čovječanstvo, prilično nevjerojatne. No, nikad ne treba reći nikad, jer bi se moglo obiti o glavu. Sama zavjera predstavlja [tajni plan](#) „da se počini zločin ili napravi šteta“, a opće je poznato da na ruke počinitelja ide naivnost ljudi protiv kojih je usmjerena rabota, pa se lako desi da principom [povratne sprege](#) (veze) oni

sami – i ne znajući to – učestvuju u uroti kao njeni nesvjesni podržavatelji i najzagriženji promicatelji.

I tako smo se našli na području o kojem želim govoriti, da „*Biblija nije sveta knjiga*“, kao što tvrdi *Mauro Biglino* u [knjizi](#) spomenutog naslova. *Biglino* nije samouki autor denikenovskog tipa, već – kako govori njegova kratka biografija:

*„...talijanski je esejist, istraživač povijesti religija i prevoditelj sa starog hebrejskog. Radio je kao prevoditelj sa starog hebrejskog jezika za vatikansku izdavačku kuću Edizioni San Paolo. Za njih je, iz [masoretskih tekstova](#), preveo sedamnaest izvornih knjiga Biblije: dvanaest objavljenih u knjizi 'Manji proroci', a ostatak u 'Pet Meghillota'. Suradnja je završena (izgubio je posao u 24 sata) nakon što je 2010. objavio 'Knjigu koja će promijeniti vaše mišljenje o Bibliji'.“*

Prije no se ponešto detaljnije osvrnem na tvrdnje koje iznosi, valja spomenuti da on termin *Biblija* ustvari koristi za „*Stari zavjet*“, temelj na kojemu se grade novozavjetne tvrdnje. Ali, kako nijedna (monoteistička) religija nije nezavisna od ostalih (da ne odemo predaleko u prošlost, kršćanstvo počiva na tvrdnjama judaizma, islam pak na kršćanskim temeljima), jer mora preuzimati raniji diskurs kako u očima vjernika ne bi lebdjela u zrakopraznom prostoru, istovremeno mijenjajući niz prijašnjih tvrdnji u prilično neznatnom obliku kako bi se legitimirala kao autohtona, razlikujuća se od svojih prethodnica i stvarnih uzora, to ustvari tvrdnje *Maura Biglina* (u većini slučajeva veoma racionalne, a i u onim spekulativnima racionalnije od biblijskih interpretacija) zahvaćaju sve monoteističke religije. Naime, neke spekulacije su podložne dokazivanju i opovrgavanju, dok druge sve sile svemira (sem lične, iracionalne vjere) ne mogu potvrditi niti oboriti. Iako, da budem precizan, teret dokazivanja uvijek mora biti na strani onoga koji tvrdnju iznosi, i nemoralno je od drugih tražiti da je opovrgnu. Teologija kao „*ukupnost učenja o bogu i vjeri*“, jednako je znanstveno zasnovana kao „*nesilogija*“ iliti „*ukupnost učenja o Nessie*“ – čudovištu iz *Loch Nessa*. Kao što kaže *Biglino*:

*„Teologija je naime posebna misaona forma - stvara ideju Boga, određuje mu moguće attribute i onda provodi stoljeća diskutirajući o onome što je ona sama zadala. Ona je u osnovi autoreferencijalna: budući da nema na raspolaganju konkretan predmet studija jer Bog to ne može biti, ne čini drugo nego da proučava samu sebe i ono što sama razrađuje.“*

i prava je sramota za sva društva, sve države svijeta i cjelokupnu znanstvenu zajednicu što njeno proučavanje legalizira kao sastavni dio programa sveučilišta, bez obzira koju vjeroispovijest terminom teologija obuhvatili. Prilično, predmet njenog proučavanja karakterizira pjesmica, pisana u drugom kontekstu:

*[Kunjam za stolom, od dosade zijevam,](#)*

*iz praznog u šuplje mis'o prelijevam.*

*Ako se pritom neka kaplja prospe,*

*ipak u šuplje još ponešto dosp'je.*

*A kad mi igra ta izgubi smis'o,*

*natrag u prazno ja prelijem mis'o.*

Bazirajući svoje tvrdnje temeljem vlastitog proučavanja „*Starog zavjeta*“, kao i niza naučnika širom svijeta, uvjerljivo nas upućuje na to da ovaj dio „*knjige nad knjigama*“ nipošto nije sveta knjiga, jer u njoj se bog uopće ne spominje već pojedinac nazivan *Jahve*, kojem su kasniji autori i prepisivači, svijesno ili nesvijesno - prepisujući tekstove ranijih vremena i praveći pritom prevodilačke greške - dali božanske atribute.

*„Prisutna je samo poslušnost upućena pojedincu po imenu Jahve (Yahweh) koji pripada grupi pod nazivom Elohim, bićima od krvi i mesa koji nikad nisu nazvani 'bogovima' u duhovnom smislu.“*

Svako drugo tumačenje „*Starog zavjeta*“ samo je mistifikacija bazirana na kombinaciji svijesne obmane (urote), krivih iščitavanja starih tekstova, prevodilačkih pogrešaka prevoditelja, arbitrarnog ubacivanja ili izbacivanja starih tekstova koji jesu ili nisu odgovarali kršćanskim elitama (naročito poslije, do danas kontinuirane sprege s vlastima, nakon [Konstantinovog](#) priznavanja kršćanstva ozakonjenog [Milanskim ediktom](#) kao prihvaćene religije *Rimskog carstva*, ali samo kao jedne od ravnopravnih ostalim, tada proširenim religijama) i naivnosti vjerničke pastve kojoj je sve to namijenjeno, te se gotovo poput [mema](#) – „*virusa uma*“ – poput pandemije proširilo širom nje.

*„Ima međutim jedan temeljni element koji će nam zauvijek ostati nepoznat - vokalizacija biblijskih tekstova. Da pojasnimo: svi biblijski tekstovi pisani su samo suglasnicima u nizu, bez ikakvog razmaka između riječi. Zadatak masoreta (čuvara izraelitske tradicije) o kojima se govorilo ranije a čiji se posao odvijao od VI do IX stoljeća nove ere (dakle u relativno bliskom vremenu), sastojao se upravo u tome da prepoznaju riječi u tim nizovima i umetnu samoglasnike kako bi se mogli*

*odrediti i prepoznati značenja i sadržaji. Biblija koju danas imamo dobila je svoje konačno značenje (nadahnuta Bogom?) u vrijeme Karla Velikog.“*

Uzme li se rečeno u obzir (primjerice, riječ *ptc* može se vokalizacijom pretvoriti u *ptica* ili *petica*), te često mijenjanje ili ispuštanje pojedinih riječi, jasno je u kako izmjenjenom obliku su do nas mogli dolaziti originalni tekstovi. Tim prije što su „svi biblijski tekstovi pisani... samo suglasnicima u nizu, bez ikakvog razmaka između riječi“, što dodatno usložnjava njihovo tumačenje („dešifriranje“). Navedimo banalni, izmišljeni primjer teksta oblika *jsmbgtvjnmjdrghbgvsmmn* koji se umetanjem vokala i razdvajanjem riječi može čitati kao *Ja sam bog tvoj, i nemaj drugih bogova osim mene!*, ali i kao *Ja sam beg tvoj, i nemaj drugih begova osim mene!* I tko zna na koliko još načina. Jasno da posljednja interpretacija blage veze nema s bogom i religijom, jer se čita u smislu da sam ja jedini tvoj vladar, koji ti zabranjuje da imaš drugih vladara, jednako prateći kontekst nekog teksta iz kojeg je istrgnut, ali mu sasvim mijenjajući smisao. Dodatna teškoća je, što između službeno prihvaćenih tekstova od crkve (službena prihvaćenost nikako ne garantira i istinitost. Primjerice, u *hrvatskom Saboru* službeno prihvaćena „*Deklaracija o domovinskom ratu*“ ne odgovara istini) i onih masoretskih, ima razlika u nekoliko stotina pa i tisuća varijanti. Daklem, u izvjesnom, prilično arbitrarnom smislu mogli bismo o svim religijama govoriti kao o obliku zavjere, ako već ne začetnika a ono širitelja (poznatih imena), uključivo do današnjeg pape i ostalih velikodostojanstvenika inih religija. Sam atribut svetosti tekstova koji dogmatski među ovcama šire njihovi pastiri je sasvim neprihvatljiv, jer ništa sem (moguće) ljudskog života ne može biti nedodirljivo [sveto](#), nepodložno propitivanju, a i definicija tog pojma nigdje nije zapisana no samo čovjekovim obrazloženjem koje nema apsolutnu valjanost. Apsolutizirajući svetost, čovjek - po tko zna koji put i na koji način - nastoji sebe staviti u centar svemira, što nije nego samo dokaz njegove [samoživosti](#).

Ono osnovno što *Biglino* dokazuje nizom primjera iz svoje knjige, usporedbom originalnih starih tekstova s danas obaveznima, nastalima temeljem krivih prijevoda, pogrešnih tumačenja i namjernih falsifikata je:

„...kako 'božanstvo' shvaćeno u duhovnom smislu nije prisutno u Starom zavjetu. Posebice:

- nema Boga
- nema obožavanja upućenog Bogu.

*Prisutna je samo poslušnost upućena pojedincu po imenu Jahve (Yahweh) koji pripada grupi pod nazivom Elohim, bićima od krvi i mesa koji nikad nisu nazvani 'bogovima' u duhovnom smislu. Propovjednik ne ostavlja mjesta sumnji, već jasno tvrdi da čovjek nema ništa više 'dušu ili duh' u odnosu na životinje te kako nakon smrti ljudi i životinje odlaze na isto mjesto (Prop 3,19-20). Eto zašto naslov knjige kategorički tvrdi da Biblija nije sveta knjiga. “*

U osnovi, „Biblija“ („Stari zavjet“) nije sveta knjiga na bilo koji način povezana s religijom, već:

*„...nam zapravo pripovijeda priču o odnosu jednog kolonizatora/vladara imenom Jahve i više grupa ljudi koje je uz veliki trud pretvorio u narod stvorivši im identitet. Dio Biblije koji nam pripovijeda povijesno gledano najstarije događaje (koje su biblijski redaktori uzeli iz mnogo starijih sumersko-akadskih pripovijesti) u osnovi je kronika koja opisuje korijene čovječanstva i stvaranje jedne posebne etničke grupe. Priča koja slijedi govori o jednom narodu koji je sklopio odnos/savez s jednim od Elohima, onoga kojeg poznajemo pod imenom Jahve. “*

Nije mi namjera prepričavati *Biglinovu* knjigu koja vrvi primjerima i dokazima, nju valja pročitati. Samo ću se još osvrnuti na marginalno spominjanje vanzemaljaca (njegov dokazni postupak ne temelji se na toj hipotezi), logički mnogo dosljednije i stvarnom svijetu primjerenije od hipoteze o bogu, s obzirom da prva raspolaže svojstvom [provjerljivosti](#) (prihvaćanja ili odbijanja), a druga ne – čime se automatski svrstava u neznanstvene.

Kako su teolozi zapeli pri opstojanju boga (neki tvrdeći da se on „dokazuje“ vjerom, drugi nudeći „logičke“ dokaze, treći pak tražeći od nevjernika da dokažu njegovo nepostojanje), prihvatili su se indirektnog puta njegovog dokazivanja, putem znanosti (za sada!) neobjašnjivih pojava, gdje uglavnom zaboravljaju riječice *za sada*. Radi se o čudima. Nije čudo(!) kad to tvrde teolozi i vjeruju vjernici, ali gotovo u to spada kad se jedan filozof (*Sebastijan Ivasović*) u [radu](#) „Čudo na epistemološkoj vagi“ upeo pokazati da postojanje čuda nije moguće odbaciti u načelu, vodeći se logičkim „dokazivanjem“ i *testimonijskim* razlozima (generiranih množinom svjedočenja). Definirajući čudo kao „svaki događaj koji narušava zakone prirode, upućuje na Boga i od religijske je važnosti“, autor iscrpnim „dokazivanjem“ pokazuje kako postojanje čuda u načelu ne možemo isključiti. Logikom dokazujući kako se ne može induktivnim putem dokazati uzdizanje prirodnih zakon na razinu nužnosti, i uzimajući u obzir svjedočenja o čudima, kaže:



*„Međutim, kao što problem indukcije pokazuje, zakoni prirode formulirani su na temelju opažanja i ništa ne jamči njihovu metafizičku istinitost, što pak znači da čudo ne možemo isključiti a priori i da metodološki naturalizam možemo odbaciti. To ne podrazumijeva da su zakoni prirode nestabilni ili da ne uzrokuju učinke nomičkom nužnošću ili da su pak podložni promjenama. Sve što tvrdimo jest da ne možemo a priori isključiti nadnaravnu intervenciju iz gore navedenih razloga, pa prema tome možemo pitanje kauzalne zatvorenosti/otvorenosti svijeta ostaviti otvorenim. Kako stvari za sada stoje, da bi se čudo dogodilo nužno je da su uzroci i učinci u prirodi strogo uređeni, tj. da se odvijaju prema stanovitom redu koji opisujemo formulama – zakonima prirode prema kojima svemir kao da doista jest kauzalno zatvoren.“*

Što pak se tiče svjedočenja o čudima, tvrdi da se mora uzeti u obzir uzajamna podrška svjedočenja različitih osoba od povjerenja, na raznim mjestim i u razna vremena, što povećava njihovu vjerodostojnost:

*„Opravdanje za testimonijsko vjerovanje u čudo stječe se gomilanjem dokazne građe – svjedočanstvima koja zajedno tvore dovoljno koherentno opravdanje za čudo da opovrgavanje takvog opravdanja postaje podjednako zahtjevno kao i opovrgavanje prirodnog zakona koji je dotično čudo narušilo. Jednom kada svjedočanstva u prilog čudima steknu razinu koherencije koja je podjednako snažna kao i koherencija koja pruža opravdanje za vjerovanje u prirodne zakone, čudo kao teorijski pojam postaje jedini način objašnjenja nadnaravnih događaja.“*

Navodi slučaj nekog Španjolca iz 17. stoljeća, kojemu je amputirana noga zakopana, a nakon dvije i pol godine (sve moleći se *Majci božjoj* i mažući batrljak „posvećenim uljem“) pronađen je u krevetu sa ganc istom nogom, čak sa svim ožiljcima na njoj koje je imao prije amputacije! Pa zaključuje:

*„Sudeći prema opisanom slučaju čuda, čini se da ovako bogata dokazna građa u obliku nekoliko desetaka svjedočanstava zaslužuje da je se stavi na vagu naspram zakona fizike, kemije i biologije, koji ne pružaju mogućnost objašnjenja reimplantacije istog uda istom čovjeku kojem je amputiran, i to dvije i pol godine nakon što je ud proveo u zemlji, a batrljak zarastao.“*

Da se „dokazna građa“ – kojoj autor bespogovorno vjeruje – stavi u isti rang kao „nemogućnost nauke“ da objasni „pojavu“ (i to skoro četiri vijeka nakon što se navodno zbila, uz kvalitet svjedočenja kakvim se služi katolička crkva i

neponovljivost pojave širom svijeta i vremena), naprosto je skandal za jedan rad koji se predstavlja kao znanstveni.

Prvo ćemo se ukratko pozabaviti autorovim argumentima temeljem logike, za koju odmah moramo reći kako od *formalne, Aristotelove logike*, preko *dijalektike* do današnje *trovalentne (kvantne)* i inih *polivalentnih logika* (prema kojoj, primjerice, *Schrödingerova mačka može biti „ni živa niti mrtva“* – dakako, primjer koji samo mora pokazati postojanje dokazanih tzv. „*miješanih stanja*“ u kvantnim sistemima. Nešto slično dokazanoj sposobnosti kvantnih čestica da tuneliraju potencijalne barijere, ekvivalentno sposobnosti čovjeka da bez problema prolazi kroz zid, što se, naravno, u makrosvijetu ne zapaža.) postoji veliki skok. Pravila formalne logike predstavljaju „*mašinu*“ kojoj su potrebne „*sirovine*“ za rad (zaključivanje). Bilo da su to formalni iskazi, bilo znanstveni zaključci čiju ispravnost potom provjerava, u stvarnosti ne mogavši to učiniti, jer je formalna logika zatvoren sustav, za razliku od otvorenosti prirode i njenih zakona koji se vjerojatno još kriju od istraživača i cjelokupno dostupnog ljudskog iskustva. Na kvantnom nivou priroda se ponaša *probabilistički*, vjerojatnosno – što znači da izvjesni događaji ima više modusa ispoljavanja, ali s različitim vjerojatnostima. Daklem, ako zapazimo da se neka nestabilna čestica raspada po nekom kanalu mnogo manje vjerojatnom od onog koji se nama čini uobičajenim, to nije nikakvo čudo izazvano božjom intervencijom, već normalna posljedica probabilističkih prirodnih zakona. Ukoliko nam se čini da neka pojava nije objašnjiva nama poznatim prirodnim zakonima, to nije čudo - jer se težište zaključka mora premjestiti na formulaciju „*nama poznatim prirodnim zakonima*“! Usput, čak i ako povjerujemo „*čudu*“ o nanovo izrasloj bogaljevoj nozi, na oprez bi nas već trebala uputiti općepoznata činjenica kako gušteru nanovo izrasta otkinuti rep, bez utjecaja *Majke božje* i mazanja batrljka „*posvećenim uljima*“. Zamijetimo da nijednom znanstvenom zaključivanju ne možemo garantirati apriornu asolutnu valjanost (a ponajmanje to omogućuje logika) već se ono potvrđuje praksom, sve do granice kada ga ista praksa moguće demantira. Kao što, primjerice, *Newtonovi zakoni* valjaju samo u određenom opsegu uslova valjanosti, nakon čega u pomoć moramo zvati *Einsteina*. Sada će netko ustvrditi da to isto valja i za nadnaravne intervencije metafizičkog entiteta, ali raspravljati o tome je sasvim bespredmetno jer nijedno čudo tijekom cjelokupne svjetske povijesti nije potvrđeno kao takvo. Jeste da imamo „*svjedočenja*“ o neobjašnjenim pojavama (tipa *Isusovog uskrsnuća, pretvorbe vode u vino, uskrsnuća Lazarovog* ili *međugorskog pojavljivanja Majke božje*), ali samo svjedočenje pojavi nije i svjedočenje o čudu! Nije riječ o nepouzdanost ili čak tendencioznoj usmjerenost svjedoka vlastitim ili tuđim ciljevima. Radi se naprosto o proizvoljnim interpretacijama događaja, kojih

nadprirodnost, čudesnost, apriorno nije dokaziva ali je aposteriornom oboriva znanstvenim objašnjenjima. Primjerice, prazna pećina zatvorena nakon polaganja *Kristova tijela* u nju, koju čuva stražar – prirodnije se objašnjava potkupljivošću stražara ili čak relativističkim efektima kojima je iz nepoznatih uzroka bilo podvrgnuto njegovo tijelo koje je pritom završilo u nekoj drugoj točki prostora-vremena, negoli božanskom intervencijom – jasno, uz moguće očekivanje naivaca da je taj „*događaj*“ uopće moguće objasniti nakon više od dva milenija (recimo, privođenjem stražara kako bi nam priznao svoju potkupljenost?!). „*Čudo*“ u principu ne mora biti objašnjivo u času kad se desilo, niti mnogo vremena iza toga, ali je vjerojatnost njegove objašnjivosti prirodnim razlozima mnogo veća od njegove neobjašnjivosti. U sažetku svog diplomskog rada „*Čudo kao dokaz za Božju opstojnost*“, na kojem je zasnovan i tekst o kojem govorimo, autor tvrdi:

*„Jednom kada pobijanje koherentnosti svjedočanstava u prilog čudu postane jednako zahtjevno kao i pobijanje iskustva koja svjedoče u prilog zakonima prirode, čuda postaju teorijski prihvatljivo objašnjenje za nadnaravne fenomene. Služeći se istom argumentacijskom logikom, jednom kada Bog postane najbolje objašnjenje za obilježja čuda, možemo zaključiti da u nedostatku boljeg objašnjenja, Bog doista i jest njihov autor. Logička implikacija tog zaključka je da Bog postoji.“*

dok se u zaključku novijeg rada izražava nešto opreznije, ne spominjući više eksplicitno boga:

*„Jednom kada svjedočanstva u prilog čudima steknu razinu koherencije koja je podjednako snažna kao i koherencija koja pruža opravdanje za vjerovanje u prirodne zakone, čudo kao teorijski pojam postaje jedini način objašnjenja nadnaravnih događaja.“*

Prisjetimo li se izreke poznatog SF pisca i vizionara (autora koncepta geostacionarnih satelita) *Arthura Clarka*: „*Svaka dovoljno napredna tehnologija ne može se razlikovati od magije.*“ - praktički od čudesa - to je dovoljan komentar *Biglinovih* i *Ivasovićevih*, dijametralno suprotnih razmatranja

Sve u svemu, dotakli smo se dvije razine problema. U prvoj, *Mario Biglino* skida masku sa „*Starog zavjeta*“, argumentirajući da on nije sveta knjiga već naprosto – naknadno falsificirani – opis nekih zbivanja u ranoj povijesti dijela čovječanstva, koji je poslužio kao (krivotvoreni) temelj na koji se oslanja „*Novi zavjet*“ i cijela kršćanska teologija. U drugoj, svjedočimo upravo obrnutom



pokušaju, pravdanju tvrdnji koje - sem falsifikatima - nastoje učvrstiti svoje usmjerene tlapnje uvođenjem koncepta čuda koje se filozofskom analizom nastoji donekle indirektno („*da se Vlasi ne dosjete*“) opravdati kao teorijsku mogućnost. Sasvim nova razina pak je praktični odziv vjerničkog puka na ova razmatranja (koja mu ne moraju ni biti poznata), iracionalnim opredjeljenjem za čuda namjesto za znanost. Tako smo se približili *Marxu*, kome se često predbacuje dio njegovovog stava o religiji kao „*uzdah(u) potlačenog stvorenja, duša svijeta bez srca, kao što je i duh prilika bez duha. Ona je opijum za narod*“, stav (koji su, uostalom, prije njega upotrijebili i drugi autori, a i *Freud* je zastupao slične stavove, ali dezavuatorima *Marxa* izrazito odgovara pripisati ga isključivo njemu) koji indicira potrebu čovjeka da se radije neobavezno ispovijeda svećeniku negoli trpi sumnjičave poglede zarad posjeta psihologu. Obuzetost psihe đavlom oduvijek je bila najgora ljudska mora, jer su i kazne bivale drastične. Poznati futurolog i pisac znanstvene fantastike *Stanislav Lem* kaže u svom kapitalnom djelu „*Suma tehnologije*“.

*„Nijedna religija ne može za čovečanstvo učiniti ništa, pošto ona nije empirijska nauka. Ona svakako smanjuje »bol postojanja« jedinki, a uzgred, pak, povećava sumu nesreća koje muče većinu, naročito svojom bespomoćnošću i neaktivnošću pred problemima zajednice. Tako je, dakle, religiju nemoguće odbraniti čak i s pragmatičke tačke gledišta, kao korisno oruđe, pošto je loše ono oruđe koje je bespomoćno pred ključnim problemima sveta...*

*...Često se čuje argument za račun metafizike koji njenu neophodnost svodi na davanje smisla našim beskrajnim slabostima, nesrećama, patnjama, lišenim zemaljske naplate. Prostor te solidarnosti ne obuhvata nikog sem čoveka (u hrišćanstvu i njemu bliskim religijama). Za biologa, koji poznaje neizmernost ovog okeana muka kakav predstavlja povest života na Zemlji, takvo stanovište je isto toliko smešno koliko i stravično. Tako milijardugodišnja istorija vrsta biva izbačena van granica naše mitotvoračke lojalnosti i ta lojalnost ima da obuhvata jedva mikroskopski delić, nekoliko hiljada godina jedne od Načelnih grana samo zato što tu granu mi reprezentujemo.“*

U svakom slučaju, vezanost ljudi uz religiju svakako je odgovarala njenim promotorima, „*urotnicima*“ koji su oduvijek – kad su se jednom povezali – bivali bliski vladajućim slojevima. Zauzetost većine (koja u povijesnom vremenu sve više slabi) za religije različitog predznaka – uz zajedničku metafizičku usmjerenost – posljedica je nedovoljne i nejednolike socijalne evolucije pojedinaca i društava, uslovljene među inim povijesnim i kulturalnim razlozima, kao i pritiskom sredine.

Temeljem toga ipak ne smijemo suditi o globalnom pomanjkanju inteligencije vjernika, tim prije što postoje različiti [oblici inteligencije](#), kao i činjenice da su mnogi od najinteligentnijih pripadnika ljudske vrste bili vjernici. Lično gajim poštovanje prema vjernicima kao ljudskim bićima, ali ne i za njihovu zauzetost vjerom, ka ni za nju samu. Kad [Mircea Eliade](#), jedan od najznačajnijih kulturnih teoretičara, posebno u području religija, tvrdi kako je *sakralno bitna sastavnica ljudske svijesti*, ja to tumačim kao posljedicu nesvjesne projekcije straha od nepoznatog u iracionalnu, metafizičku sferu, te očajničku potrebu ljudi da za svojih kratkotrajnih života spoznaju cjelinu stvarnosti. Primitivni, napose neobrazovani dio ljudskog uma smiruje objašnjenje kako je „*dragi bogo*“ uzročnik svega i svačega, negoli svekolika skepsa u domete vlastitih spoznajnih mogućnosti koja ga povijesno prati unatoč povećanju količine znanja o svijetu, uz istovremene zahtjeve stupnja obrazovanosti koje većina ne može ispuniti. Kako je poznato ljudskom umu tek kap u oceanu nepoznatoga, možda je *Eliade* u tom smislu zaista u pravu, uz napomenu da se oblik religijskog (radije bih rekao – metafizičkog) ispoljavanja ljudske svijesti mijenja tijekom evolucije čovječanstva, i preko formi animizama, šamanizama, preko politeizama do panteizma i monoteističkih religija, svjedoči o povijesnom sazrijevanju ljudske svijesti. Čovjek, utopljen u relativistički kosmos, sam relativistički u svojim djelovanjima, izmišlja apsolut kojega nikada (sem u svojem umu) nije susreo, nesvijestan da je tako definirao biće bavljenje kojim samo koči njegove potencijale, jer je to ustvari bavljenje samim sobom na spoznajnoj stranputici. Nekome, tko će ustvrditi da ako je u umu, mora biti i u stvarnosti, dovoljno je replicirati kako je i *Pajo Patak* samo u umu, odsutan u realnosti. Rezimirajući, možemo proširiti *Biglinovu* tvrdnju i reći kako sve moguće svjetske religije (posebno one danas prevladavajuće, monoteističke) nisu svete, a tvrdnja ne mora biti sablažnjiva shvati li se da pojam svetosti definira sam čovjek, te je kao takav podložan i ljudskoj prosudbi. Eventualno bismo svetim mogli proglasiti ljudski život, ali praksa svakodnevno pokazuje kako čovječanstvo „*pljuje*“ i po toj svetinji u beskrajnom nizu ratova ponavljajućih se tijekom povijesti. Čak i ukidanje smrtne kazne ne govori pretjerano o štovanju svetinje ljudskog života, jer kako se to poštuje cjelina ljudskog bića kojeg si pomilovao, istovremeno mu poklonivši negve koje desetljećima (ili cijeli ostatak života) mora vući sa sobom, oduzevši mu pride i niz drugih karakteristika ljudskosti? A vjernici koji statistički čine ogromnu većinu ljudskog roda, i kao takvi najbrojniji učesnici u svima zlima koja nas prate, prvo neka se zamisle nad samim sobom negoli da to vrijeme troše na isprazno klanjanje produktu vlastite mašte, alibiju za svoje ovozemaljske grijehe kojih očekuju oprost u izmaštanoj „*onostranosti*“.

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0937  
Publisher online and owner, Assoc. Prof. Dr & Dr. Honoris Causa Sabahudin Hadžialić  
E-mail: [contact\\_editor@diogenpro.com](mailto:contact_editor@diogenpro.com) / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

20.10.2019.g.

PR  
DIOGEN pro kultura  
<http://www.diogenpro.com>

NEKOPIRATI